

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор

С.О. Короед
2025 р.

«23»

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженій Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права
3 грудня 2021 року (протокол № 15)**

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проєктів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «22» липня 2025 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Петруняк Євген Васильович – здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Петруняком Євгеном Васильовичем на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Гаруст Юрій Віталійович** – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Петруняка Є.В. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

У сучасному українському суспільстві виникло багато викликів, які загрожують національній безпеці держави, її цілісності, суверенітету і недоторканності. Поряд із зовнішньою загрозою, якою стала військова агресія російської федерації, що значною мірою терористичними та

воєнними загарбницькими методами знищує Українську державу, оголилися й інші, не менш небезпечні внутрішні прояви. Одним із таких викликів стала корупція, і особливо у фінансовій сфері.

Корупція в Україні є багаторівневим явищем, яке проникає у всі сфери суспільного життя, включаючи політичну, економічну, соціальну та правову системи. У фінансовій сфері корупція проявляється через ухилення від сплати податків, незаконне виведення капіталів за кордон, маніпуляції з державним бюджетом та інші протиправні дії.

Фінансова корупція є особливо небезпечною через її здатність підірвати економічну стабільність держави. Незаконні фінансові операції призводять до скорочення надходжень до державного бюджету, що ускладнює фінансування ключових державних функцій, зокрема оборони, охорони здоров'я та освіти, соціальної сфери. Крім того, корупція у фінансовій сфері створює нерівні умови для ведення бізнесу, що негативно впливає на інвестиційний клімат і стримує економічний розвиток країни.

Крім того, корупція у фінансовій сфері сприяє посиленню нерівності в суспільстві. Незаконне збагачення окремих осіб відбувається за рахунок ресурсів, які могли б бути спрямовані на соціальні програми чи інфраструктурні проекти. Це поглиблює розрив між багатими та бідними верствами населення і перешкоджає формуванню середнього класу. Для подолання цього явища необхідна консолідація зусиль усіх гілок влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

Попри те, що Україна має розгалужену нормативно-правову базу для боротьби з корупцією, яка включає і національне законодавство, і міжнародні стандарти, а також створила систему спеціалізованих органів щодо протидії та боротьби з корупцією, існує низка невирішених питань, які суттєво впливають на ефективність антикорупційних заходів. Ключовими з них, зокрема, є питання незалежності судової системи, ефективності діяльності антикорупційних органів та необхідності подальшого вдосконалення законодавства. Отож, ці проблеми стосуються й інституційної ефективності, і забезпечення реальної незалежності антикорупційних органів та судової системи. Водночас, ефективна протидія корупції вимагає не лише вдосконалення законодавчої бази та діяльності антикорупційних органів, але й формування у громадян стійкої культури неприйняття корупційних проявів. Лише за умови системного підходу можна забезпечити сталий розвиток України як правової та демократичної держави.

З огляду на наведене, протидія корупції в цілому, а особливо у фінансовій сфері, є не лише моральним обов'язком держави перед її громадянами, але й важливою умовою для забезпечення фінансової стабільності та стійкого економічного розвитку. Подолання цього явища сприятиме зміцненню довіри до державних інституцій, залученню інвестицій та створенню сприятливого середовища для економічного зростання. Це підкреслює необхідність наукового дослідження адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері та вимагає нових

розробок, які допоможуть подолати це негативне явище.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є надання характеристики адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері з урахуванням національних і зарубіжних досягнень правової науки, аналізу законодавства України, судової та адміністративної практики, а також формулювання висновків і рекомендацій щодо вдосконалення відповідного законодавства України та практики його застосування.

Для досягнення зазначеної мети у роботі визначено такі *завдання*:

- з'ясувати стан наукової розробленості та сформулювати вихідні методологічні основи дослідження адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері;
- охарактеризувати фінансову сферу як найбільш вразливу складову економічної системи до впливів та ризиків корупційного спрямування;
- розкрити генезу та особливості формування правового регулювання, спрямованого на протидію корупції у фінансовій сфері;
- подати характеристику адміністративної та фінансової відповідальності за корупційні правопорушення, вчинені у фінансовій сфері;
- здійснити аналіз діяльності органів, уповноважених протидіяти корупції у фінансовій сфері;
- визначити поняття та зміст фінансової безпеки як складової економічної безпеки та окреслити напрями її забезпечення у контексті протидії корупції;
- розкрити досвід зарубіжних країн щодо протидії корупції у фінансовій сфері;
- сформулювати узагальнення та рекомендації, які будуть сприяти удосконаленню законодавства України, що визначає основи адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі адміністративно-правового регулювання протидії корупції у фінансовій сфері.

Предметом дослідження виступає адміністративно-правове регулювання заходів протидії корупції у фінансовій сфері.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з небагатьох наукових робіт, присвячених дослідженню адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері в сучасних умовах. У результаті проведеного аналізу були сформульовані пропозиції, висновки та положення, основні з яких відображені у складових наукової новизни, а саме:

уперше:

- здійснено комплексний аналіз корупційних правопорушень у фінансовій сфері, що дало змогу глибше зрозуміти природу цих явищ та їхній вплив на економічну стабільність держави. Визначено основні структурні елементи, які сприяють виникненню корупційних схем, а також виявлено

ключові чинники, що обумовлюють їх поширення. Проаналізовано взаємозв'язок між корупційними проявами у фінансовій сфері та суспільно-політичними процесами, які формують соціально-економічне середовище. Доведено, що корупція у фінансовій сфері не лише негативно впливає на бюджетну дисципліну та ефективність управління державними фінансами, але й сприяє зниженню рівня довіри громадян до інститутів влади. Обґрунтовано, що розуміння природи корупції у фінансовій сфері окреслює перспективи для її подолання через комплексний підхід до вдосконалення правової бази та управлінських процесів;

- умотивовано потребу удосконалення законодавчого захисту викривачів корупції у фінансовій сфері, що є важливим елементом антикорупційної політики держави, з огляду на те, що на практиці ці гарантії не завжди ефективно реалізуються через відсутність механізмів забезпечення анонімності викривачів та їхнього захисту від переслідувань. Підкреслено важливість створення чітких процедур і механізмів захисту та запобігання переслідуванням викривачів з боку роботодавців або інших зацікавлених осіб, що включають створення незалежних органів для розгляду справ викривачів, забезпечення конфіденційності їхніх даних, розробку системи матеріального заохочення за надану інформацію, а також забезпечення належної інформованості громадян про їхні права та гарантії як викривачів корупції, що сприятиме формуванню довіри до державних інституцій та підвищенню ефективності антикорупційної політики загалом;

- визначено особливу роль інституту публічних закупівель як дієвого інструмента у протидії корупції в фінансовій сфері, який дає змогу забезпечити прозорість, підзвітність та ефективність витрачання публічних коштів. Завдяки впровадженню сучасних електронних платформ та автоматизованих систем моніторингу, публічні закупівлі стають більш доступними для громадського контролю, що мінімізує ризики зловживань і сприяє підвищенню довіри до органів державної влади. Встановлено, що інститут публічних закупівель виступає не лише як засіб раціонального використання державного бюджету, але й як важливий елемент антикорупційної політики, спрямований на формування справедливого конкурентного середовища та забезпечення рівного доступу суб'єктів господарювання до участі в тендерних процедурах;

удосконалено:

- підходи до класифікації чинників, що сприяють вчиненню корупційних правопорушень у фінансовій сфері, що дозволяє більш детально аналізувати причини та умови, які створюють сприятливе середовище для таких правопорушень. До основних критеріїв віднесено такі: правові (недосконалість законодавства, прогалини в правовому регулюванні фінансових операцій), організаційні (низький рівень внутрішнього контролю в установах, відсутність прозорих процедур), соціально-економічні (нерівномірність розподілу ресурсів, низький рівень оплати праці посадових осіб), психологічні (особистісні мотиви посадовців, схильність до

зловживання владою) та інформаційні (недостатня прозорість фінансових потоків, обмежений доступ до інформації);

– позицію щодо встановлення єдиного розуміння систематичного спостереження, аналізу та оцінювання фінансових операцій з метою виявлення потенційних ризиків або порушень, що реалізуються шляхом фінансового контролю та фінансового моніторингу. Запропоновано фінансовий контроль у цьому контексті розуміти як процес перевірки дотримання встановлених норм і правил у фінансовій діяльності, що спрямований на забезпечення прозорості та законності. Натомість, фінансовий моніторинг розглядати як комплекс заходів, спрямованих на виявлення, аналіз і попередження підозрілих або незаконних фінансових операцій, а також на забезпечення своєчасного реагування на можливі загрози у сфері фінансів, що дозволить не лише запобігати корупційним проявам, але й сприяти побудові довіри до фінансових інституцій і фінансової системи загалом;

– осмислення ефективності суб'єктів протидії корупції. Вказано, що їхня діяльність повинна ґрунтуватися на принципах законності, прозорості, об'єктивності та системності. Акцентовано увагу на необхідності впровадження сучасних методів оцінювання результативності антикорупційних заходів, що базуються не лише на кількісних, але й на якісних показниках. Підкреслено важливість координації дій між різними суб'єктами протидії корупції, включаючи органи державної влади, правоохоронні органи, громадські організації та міжнародні інституції;

набули подальшого розвитку:

– розробка основних методологічних підходів до аналізу адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері. Зважаючи на те, що адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері є складною системою взаємопов'язаних компонентів, доцільним є використання системного та комплексного підходів у дослідженні. Це дає змогу розкрити природу, сутність і призначення норм, спрямованих на протидію корупції, а також діяльність органів, які реалізують державну політику у цій сфері, враховуючи багатогранність та взаємодію всіх її складових;

– питання посилення відповідальності за правопорушення, пов'язані з конфліктом інтересів та належним урегулюванням питання конфіскації незаконно набутого майна. З огляду на міжнародний досвід та рекомендації антикорупційних організацій, зазначено, що важливим є запровадження чітких механізмів виявлення, запобігання та притягнення до відповідальності осіб, які порушують принципи етичної поведінки, зокрема через недекларування або приховування конфлікту інтересів. Встановлено, що проблематика конфіскації незаконно набутого майна потребує належного урегулювання, адже вона є важливим елементом боротьби з корупцією та іншими економічними злочинами. Належна законодавча регламентація цього інституту має включати прозорі процедури виявлення незаконно набутого

майна, методи його оцінки та порядок передачі у власність держави. Необхідно також враховувати принципи справедливості та пропорційності, щоб уникнути надмірного втручання у права осіб, які можуть бути залучені до таких процесів;

- розгляд фінансової безпеки як ключового елемента економічної безпеки держави, що забезпечує стабільність функціонування фінансової системи, захист від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також сприяє сталому економічному розвитку. У контексті протидії корупції фінансова безпека виступає як інструмент, що дозволяє мінімізувати ризики незаконного використання державних ресурсів, відмивання коштів та ухилення від сплати податків;

- питання досвіду зарубіжних країн щодо протидії корупції у фінансовій сфері. У результаті визначено, що ефективність антикорупційних заходів значною мірою залежить від комплексного підходу до їх впровадження. Зокрема, серед ключових елементів успішної стратегії боротьби з корупцією виділяються забезпечення прозорості фінансових операцій, посилення відповідальності за корупційні правопорушення, впровадження сучасних технологій для моніторингу фінансових потоків та створення незалежних антикорупційних органів;

- запропоновано низку рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання, спрямованого на запобігання корупційним правопорушенням, зокрема через підвищення прозорості фінансових операцій, посилення контролю за діяльністю посадових осіб та впровадження сучасних механізмів електронного урядування.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі питання:

Запитання Курило І.В.: Які на ваш погляд основні елементи фінансової сфери, що є найбільш вразливими до впливів та ризиків корупційного спрямування?

Петруняк Є.В.: Дякую за запитання. На основі проведеного аналізу фінансової сфери виокремлено такі основні взаємопов'язані елементи, які є найбільш вразливими до впливів та ризиків корупційного спрямування, зокрема, це державні фінанси, які є основним інструментом реалізації економічної політики держави. Вони включають бюджетну систему, державні доходи (податки, мита, збори) та видатки, а також державний борг; фінанси підприємств, що виступають базовою складовою фінансової системи, адже саме підприємства створюють більшу частину валового внутрішнього продукту (ВВП) країни; банківська система, яка виконує важливу роль у мобілізації та перерозподілі фінансових ресурсів; фінансовий ринок – це місце, де здійснюється купівля-продаж фінансових активів, таких як акції, облігації, валюта тощо, який поділяється на кілька сегментів: ринок капіталу, валютний ринок, ринок цінних паперів та інші; страховий ринок є тим сегментом, що забезпечує захист майнових інтересів фізичних і юридичних

осіб від непередбачуваних ризиків; міжнародні фінанси, які в сучасних умовах глобалізації відіграють важливу роль у функціонуванні національних економік. Вони охоплюють зовнішньоекономічну діяльність держави, міжнародні інвестиції, кредити та гранти, а також валютно-фінансову співпрацю з іншими країнами та міжнародними організаціями; державний контроль і регулювання фінансової сфери, що спрямований на забезпечення ефективності функціонування усієї фінансової сфери.

Запитання Луценко-Миськів Л.І.: Які заходи на ваш погляд необхідно впроваджувати для мінімізації ризиків корупції у фінансовій сфері?

Петруняк Є.В.: Дякую за запитання. Для мінімізації ризиків корупції у фінансовій сфері необхідно впроваджувати комплексні заходи, що включають вдосконалення законодавства, посилення інституційної спроможності державних органів контролю, а також підвищення прозорості та підзвітності фінансових інституцій. Важливу роль також відіграє міжнародне співробітництво у боротьбі з корупцією, оскільки багато корупційних схем мають транскордонний характер.

Запитання Шкарупи К.В.: Які заходи для вдосконалення взаємодії уповноважених органів, які здійснюють протидію корупції у фінансовій сфері на ваш погляд необхідно впроваджувати?

Петруняк Є.В.: Дякую за запитання. Для вдосконалення взаємодії уповноважених органів, які здійснюють протидію корупції у фінансовій сфері, доцільно запропонувати декілька стратегічних заходів. По-перше, необхідно створити єдину інтегровану інформаційну платформу, яка забезпечить оперативний обмін даними між усіма відповідними органами, такими як Національне антикорупційне бюро України, Державна служба фінансового моніторингу та інші. Це сприятиме зниженню рівня дублювання функцій і підвищенню ефективності розслідувань. По-друге, варто впровадити спільні навчальні програми для працівників цих органів з акцентом на сучасних методах виявлення та розслідування фінансових злочинів. По-третє, необхідно вдосконалити нормативно-правову базу для чіткого розмежування повноважень і відповідальності між органами, що дозволить уникнути конфліктів юрисдикцій. Крім того, доречно розвивати міжнародну співпрацю, зокрема через укладення угод про обмін інформацією та спільну роботу над транскордонними справами. Нарешті, важливо забезпечити громадський контроль за діяльністю антикорупційних органів, що сприятиме підвищенню їх прозорості та довіри з боку суспільства.

Запитання Козіна С.М.: Яку роль відіграють цифрові інструменти у забезпеченні фінансової безпеки?

Петруняк Є.В.: Дякую за запитання. В умовах зростання ролі інформаційних технологій у житті людини і суспільства, використання сучасних цифрових інструментів стає важливим кроком у боротьбі з корупцією у фінансовій сфері. Це стосується, передусім, і автоматизації процесів державного управління, і впровадження електронних систем

контролю за фінансовими потоками, що мінімізує ризики людського чинника.

Використання цифрових технологій має стати невід'ємною складовою стратегії забезпечення фінансової безпеки. Впровадження електронного урядування, автоматизованих систем моніторингу та блокчейн-технологій сприятиме мінімізації людського фактора у процесах прийняття рішень і зменшенню ризиків корупції. Важливим аспектом у запобіганні корупції є прозорість фінансових операцій та забезпечення доступу до інформації. Запровадження електронних систем контролю за рухом коштів, відкритих реєстрів бенефіціарних власників та автоматизованих платформ для звітування про фінансову діяльність значно знижує можливості для корупційних схем.

Запитання Куркової К.М.: Які заходи слід на вашу думку запровадити для підвищення ефективності боротьби з корупцією у фінансовій сфері за допомогою адміністративної та фінансової відповідальності?

Петруняк Є.В.: Дякую за запитання. Для підвищення ефективності боротьби з корупцією у фінансовій сфері за допомогою адміністративної та фінансової відповідальності можна запропонувати такі заходи: 1) розробка спеціальних методик оцінки шкоди, завданої корупцією у фінансовій сфері; 2) посилення санкцій за повторні правопорушення та чітке ведення реєстрів осіб, притягнутих до відповідальності за корупцію; 3) запровадження навчальних програм для представників фінансових установ з метою підвищення їх обізнаності щодо антикорупційного законодавства.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що тема дисертаційного дослідження Петруняка Є.В. не викликає сумніву щодо її актуальності і важливості як для науки, так і для практики.

Підготовлене Петруняком Євгеном Васильовичем дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері», подане на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом науково-теоретичної та практичної діяльності здобувача. Під час роботи над дисертацією Євген Васильович проявив себе як наполегливий дослідник, який вміло використовує методи наукового-пізнання, поєднує теоретичні пошуки з практичними навичками.

Дисертаційну роботу Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і

практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

Структура та зміст роботи неодноразово узгоджувалися з науковим керівником. Петруняк Є.В. показав себе сформованим вченим у галузі адміністративного права, виявив стійкі вміння глибокого аналізу законодавства, дослідження спеціальної літератури, формування та аргументації власних висновків. Тому після кожного розділу дослідження та у кінці роботи здобувачем належним чином оформлювалися аргументовані висновки та узагальнення. Протягом періоду написання дисертаційного дослідження здобувачем була здійснена значна наукова робота та опрацьована значна кількість наукових праць. Дисертація базується на основі чинних, на момент її обговорення, положень законодавчих та підзаконних актів, що дозволяє безпосередньо застосовувати її матеріали в освітньому процесі та використовувати для удосконалення вітчизняного адміністративного законодавства, яке регулює забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосібно дев'ять наукових праць, з яких три одноосібних статті опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; шість – тези доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Євгеном Васильовичем у повному обсязі.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Петруняк Є.В. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вчентій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначила, що актуальність дисертаційної роботи Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» не викликає сумнівів.

Підготовлене дисертаційне дослідження є однією із перших спроб після повномасштабного вторгнення росії в Україну, комплексно, на монографічному рівні, з'ясувати сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері в сучасних умовах, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації спрямовані на вдосконалення норм чинного законодавства у відповідній сфері.

Безсумнівною перевагою роботи є використання великого обсягу нормативно-правових актів, загальнотеоретичних наукових праць українських та закордонних вчених, розробок фахівців у галузі адміністративного права, судової практики, статистичних даних, а також матеріалів, опублікованих у періодичних виданнях та на ресурсах мережі Інтернет. Застосування дисертантом сучасних методів наукового пізнання, значне методологічне підґрунтя виконаної роботи забезпечують належний ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

Виконана Петруняком Є.В, дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структурно дисертація складається із вступу, трьох розділів, нерозривно пов'язаних між собою, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура дисертації повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми визначені автором.

Імпонує та обставина, що дисертантом запропоновано конкретні пропозиції теоретичного та практичного характеру, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

Дисертаційну роботу Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави, містить багато позитивних аспектів, які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи.

Дисертант вірно визначив мету дослідження, яка на його думку, полягає у наданні характеристики адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері з урахуванням національних і зарубіжних досягнень правової науки, аналізу законодавства України, судової та адміністративної практики, а також формулювання висновків і рекомендацій

щодо вдосконалення відповідного законодавства України та практики його застосування.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Петруняк Є.В. з поставленим завданням успішно впорався. Здобувач виконав усі поставлені завдання дослідження, запропонував низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» є завершеним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Петруняка Євгена Васильовича є цікавою, новою, актуальною та практично важливою. Дисертація загалом справила позитивне враження, хоча і містить положення, які потребують додаткової аргументації. Робота має деякі механічні помилки, які досить швидко можна виправити, а тому вони не псують загального враження від роботи.

Дисертація, запропонована Петруняком Є.В. характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі і така робота може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до захисту.

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна. У цьому зв'язку слід вказати, що проведене здобувачем дослідження вирізняється достатнім ступенем новизни. Положення та висновки дисертації є новими, науково обґрунтованими та достовірними.

Представлена для обговорення дисертаційна робота є самостійним, завершеним дослідженням, відповідає критеріям наукової новизни та актуальності. Автором використана достатня джерельна база, яку склали законодавство України; джерела права зарубіжних держав; наукові праці в галузі адміністративного права, інформаційні матеріали статистичних, довідкових, періодичних видань; електронні ресурси.

Рецензент наголосив на тому, що дисертаційне дослідження Петруняка Євгена Васильовича базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою обумовлено і характером дослідницької бази.

Таким чином, дисертація Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» може бути рекомендована для захисту в спеціалізованій вченій раді.

Петруняк Є.В. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Петруняка Євгена Васильовича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Петруняка Євгена Васильовича на тему
«Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що у сучасному українському суспільстві виникло багато викликів, які загрожують національній безпеці держави, її цілісності, суверенітету і недоторканності. Поряд із зовнішньою загрозою, якою стала військова агресія російської федерації, що значною мірою терористичними та воєнними загарбницькими методами знищує Українську державу, оголилися й інші, не менш небезпечні внутрішні прояви. Одним із таких викликів стала

корупція, і особливо у фінансовій сфері.

Корупція в Україні є багаторівневим явищем, яке проникає у всі сфери суспільного життя, включаючи політичну, економічну, соціальну та правову системи. У фінансовій сфері корупція проявляється через ухилення від сплати податків, незаконне виведення капіталів за кордон, маніпуляції з державним бюджетом та інші протиправні дії.

Фінансова корупція є особливо небезпечною через її здатність підривати економічну стабільність держави. Незаконні фінансові операції призводять до скорочення надходжень до державного бюджету, що ускладнює фінансування ключових державних функцій, зокрема оборони, охорони здоров'я та освіти, соціальної сфери. Крім того, корупція у фінансовій сфері створює нерівні умови для ведення бізнесу, що негативно впливає на інвестиційний клімат і стримує економічний розвиток країни.

Крім того, корупція у фінансовій сфері сприяє посиленню нерівності в суспільстві. Незаконне збагачення окремих осіб відбувається за рахунок ресурсів, які могли б бути спрямовані на соціальні програми чи інфраструктурні проєкти. Це поглиблює розрив між багатими та бідними верствами населення і перешкоджає формуванню середнього класу. Для подолання цього явища необхідна консолідація зусиль усіх гілок влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

Попри те, що Україна має розгалужену нормативно-правову базу для боротьби з корупцією, яка включає і національне законодавство, і міжнародні стандарти, а також створила систему спеціалізованих органів щодо протидії та боротьби з корупцією, існує низка невирішених питань, які суттєво впливають на ефективність антикорупційних заходів. Ключовими з них, зокрема, є питання незалежності судової системи, ефективності діяльності антикорупційних органів та необхідності подальшого вдосконалення законодавства. Отож, ці проблеми стосуються й інституційної ефективності, і забезпечення реальної незалежності антикорупційних органів та судової системи. Водночас, ефективна протидія корупції вимагає не лише вдосконалення законодавчої бази та діяльності антикорупційних органів, але й формування у громадян стійкої культури неприйняття корупційних проявів. Лише за умови системного підходу можна забезпечити сталий розвиток України як правової та демократичної держави.

З огляду на наведене, протидія корупції в цілому, а особливо у фінансовій сфері, є не лише моральним обов'язком держави перед її громадянами, але й важливою умовою для забезпечення фінансової стабільності та стійкого економічного розвитку. Подолання цього явища сприятиме зміцненню довіри до державних інституцій, залученню інвестицій та створенню сприятливого середовища для економічного зростання. Це підкреслює необхідність наукового дослідження адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері та вимагає нових розробок, які допоможуть подолати це негативне явище.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує

присудження наукового ступеня полягає у тому, що дисертаційна робота належить до перших в адміністративно-правовій науці комплексних досліджень, які присвячені адміністративно-правовому забезпеченню протидії корупції у фінансовій сфері в сучасних умовах та формуванню рекомендацій, які будуть сприяти удосконаленню законодавства України, що визначає основи адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

- вперше здійснено комплексний аналіз корупційних правопорушень у фінансовій сфері, що дало змогу глибше зрозуміти природу цих явищ та їхній вплив на економічну стабільність держави. Визначено основні структурні елементи, які сприяють виникненню корупційних схем, а також виявлено ключові чинники, що обумовлюють їх поширення. Проаналізовано взаємозв'язок між корупційними проявами у фінансовій сфері та суспільно-політичними процесами, які формують соціально-економічне середовище. Доведено, що корупція у фінансовій сфері не лише негативно впливає на бюджетну дисципліну та ефективність управління державними фінансами, але й сприяє зниженню рівня довіри громадян до інститутів влади. Обґрунтовано, що розуміння природи корупції у фінансовій сфері окреслює перспективи для її подолання через комплексний підхід до вдосконалення правової бази та управлінських процесів;

- вперше умотивовано потребу удосконалення законодавчого захисту викривачів корупції у фінансовій сфері, що є важливим елементом антикорупційної політики держави, з огляду на те, що на практиці ці гарантії не завжди ефективно реалізуються через відсутність механізмів забезпечення анонімності викривачів та їхнього захисту від переслідувань. Підкреслено важливість створення чітких процедур і механізмів захисту та запобігання переслідуванням викривачів з боку роботодавців або інших зацікавлених осіб, що включають створення незалежних органів для розгляду справ викривачів, забезпечення конфіденційності їхніх даних, розробку системи матеріального заохочення за надану інформацію, а також забезпечення належної інформованості громадян про їхні права та гарантії як викривачів корупції, що сприятиме формуванню довіри до державних інституцій та підвищенню ефективності антикорупційної політики загалом;

- вперше визначено особливу роль інституту публічних закупівель як дієвого інструмента у протидії корупції в фінансовій сфері, який дає змогу забезпечити прозорість, підзвітність та ефективність витрачання публічних коштів. Завдяки впровадженню сучасних електронних платформ та автоматизованих систем моніторингу, публічні закупівлі стають більш доступними для громадського контролю, що мінімізує ризики зловживань і сприяє підвищенню довіри до органів державної влади. Встановлено, що

інститут публічних закупівель виступає не лише як засіб раціонального використання державного бюджету, але й як важливий елемент антикорупційної політики, спрямований на формування справедливого конкурентного середовища та забезпечення рівного доступу суб'єктів господарювання до участі в тендерних процедурах;

– удосконалено підходи до класифікації чинників, що сприяють вчиненню корупційних правопорушень у фінансовій сфері, що дозволяє більш детально аналізувати причини та умови, які створюють сприятливе середовище для таких правопорушень. До основних критеріїв віднесено такі: правові (недосконалість законодавства, прогалини в правовому регулюванні фінансових операцій), організаційні (низький рівень внутрішнього контролю в установах, відсутність прозорих процедур), соціально-економічні (нерівномірність розподілу ресурсів, низький рівень оплати праці посадових осіб), психологічні (особистісні мотиви посадовців, схильність до зловживання владою) та інформаційні (недостатня прозорість фінансових потоків, обмежений доступ до інформації).

Практичне значення отриманих результатів. Сформульовані у дослідженні положення, пропозиції та висновки використовуються, можуть бути враховані та використані у таких напрямках:

– *науково-дослідній діяльності* – як базис для подальшого вивчення проблематики, пов'язаної із запобіганням корупції у ключових фінансових секторах, таких як бюджетна та банківська системи, а також у процесах публічних закупівель, зокрема в оборонній сфері (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 16 грудня 2024 року);

– *правотворчій діяльності* – для вдосконалення окремих положень законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення ефективної протидії корупції у фінансовій сфері, а також для впровадження правових засад, що стосуються фінансового контролю та забезпечення фінансової безпеки держави;

– *правозастосовній діяльності* – у процесі практичної діяльності уповноважених органів для забезпечення реалізації та дотримання норм фінансового контролю і вирішення важливих питань, що стосуються запобігання корупції в фінансовій сфері, через планомірну роботу органів, які уповноважені на неї, та безкомпромісне притягнення до відповідальності усіх осіб, які вчинили корупційні правопорушення у відповідності з чинним законодавством;

– *освітньому процесі* – як навчально-методичний ресурс для дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство», «Фінансове право», «Антикорупційна діяльність» для студентів спеціальності 081 Право, а також для розробки навчальних і робочих програм, підготовки планів семінарських занять, практичних завдань та питань для контролю академічної успішності студентів зазначеної спеціальності (довідка кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого Міжрегіональної

академії управління персоналом від 24 жовтня 2024 року; довідка Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз від 21 січня 2025 року).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

- комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері;

- застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

- аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

- використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

- послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

- відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

- рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана Петруняком Євгеном Васильовичем самостійно. Усі сформульовані положення та висновки є результатом особистих досліджень дисертанта. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача або відповідної наукової полеміки.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки роботи загалом, узагальнення та висновки були оприлюднені на науково-практичних конференціях: «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 20 травня 2023 року); «Безпека в інтелектуальному вимірі» (м. Київ, 3 листопада 2023 року); «Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи» (м. Київ, 23 лютого 2024 року); «Безпека в інтелектуальному вимірі» (м. Київ, 11 жовтня 2024 року); «Адміністративне і фінансове законодавство як інструмент правового забезпечення діяльності органів виконавчої влади в умовах воєнного стану» (м. Київ, 20 грудня 2024 року), «Актуальні проблеми науки та практики у світлі євроінтеграційних процесів» (м. Львів, 23 травня 2025 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладено у дев'яти наукових працях, з яких три одноосібних статті опубліковані в

журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; шість – тези доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Наукові праці Петруняк Є.В., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Петруняк Є.В. Корупція як негативний чинник впливу на фінансову систему держави. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2022. № 35. С. 566–571. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.15678296>

2. Петруняк Є.В. Антикорупційна програма як основа протидії корупції у фінансовій сфері. *Академічні візії.* 2023. Вип. 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14950177>

3. Петруняк Є.В. Вплив корупції на рівень фінансової безпеки держави. *Академічні візії.* 2024. № 38. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14950222>

4. Петруняк Є.В. Корупція найнебезпечніша перешкода для розвитку економіки України. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 20 трав. 2023 р.).* Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. С. 76–77.

5. Петруняк Є.В. Корупція як негативний чинник, що стримує економічний розвиток і фінансовий потенціал держави. *Безпека в інтелектуальному вимірі: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 3 листоп. 2023 р.).* Київ: «Видавництво Людмила», 2023. С. 125–127.

6. Петруняк Є.В. Вплив корупції на економіку держави. *Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23 лют. 2024 р.).* Київ: Вектор, 2024. С. 615–617.

7. Петруняк Є.В. Правові засоби протидії та подолання глобальної корупційної кризи. *Безпека в інтелектуальному вимірі: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 11 жовт. 2024 р.).* Київ: «Видавництво Людмила», 2024. С. 212–215.

8. Петруняк Є.В. Міжнародне співробітництво та міжвідомча взаємодія у сфері протидії організованим злочинності та корупції в умовах збройного конфлікту. *Адміністративне і фінансове законодавство як інструмент правового забезпечення діяльності органів виконавчої влади в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнського круглого столу (Київ, 20 груд. 2024 р.).* Київ: Вид-во Людмила, 2024. С. 116–118.

9. Петруняк Є.В. Вплив корупційних проявів на фінансову систему

держави як фактор економічної нестабільності. *Актуальні проблеми науки та практики у світлі євроінтеграційних процесів*: тези доповідей учасників Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 23 трав. 2025 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2025. С. 122–124.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері».

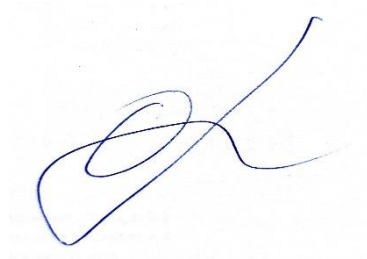
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Петруняка Євгена Васильовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення

дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Петруняка Євгена Васильовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Петруняк Є.В. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук